MONITOR
Na R. P. 1768.
Nro. LXXVI.
d. 21. Września

Aurum per medios ire ſatellites & perrumpere amat ſaxa potentius ictu fulmineo - - -

Horatius Od: 16.

O pieniądzach y rodzaiach Monet.

MOneta ieſt znakiem reprezentuiącym ſzacunek wſzyſtkich to-

warow. Na ten znak bierze się kruszec, ile rzecz trwała. Bierze się kruszec kosztowny, żeby łatwiey ile rzadszy z mieysca na mieysce mogł bydź przeniesionym. Każdy kray kładzie na nim piętno swoie, aby pewność wagi była gwarrantowana powagą naywyższą, a tym samym znak nie był przyczyną oszukania y zawodu.

Pieniądze są znakiem szacunku towarow, papier maiący wszystkie do tego przyzwoitości, iest zna-

kiem ſzacunku pieniędzy, y tak ie reprezentuie, iż co do ſkutku między pieniędzmi à wexlem żadney rożnicy niemaſz. - -

Przyzwoitość papieru handłownego, o ktorey ſię wſpomniało wyżey, zawiſła na kredycie tego, ktory ten papier daie, y ſpoſobności wypłacenia takowey ſummy, iaka na papierze wyrażona ieſt. Z tąd towarzyſtwa kupieckie y wiadomość kredytow przez punktualne między handluiącemi korreſpondencye.

Jako pieniądze ſą znakiem towarow, y okazuią ie, tak towar każdy ieſt znakiem pieniędzy y one reprezentuie. Państwo w dobrym ſtanie ieſt, ieżeli z iedney ſtrony pieniądze dobrze okazuią towary, z drugiey ieżli towary dobrze reprezentuią pieniądze, y ſą ſprawiedliwemi znakami. Iedne drugich, to ieſt iż wzaiemnych onych ſzacunku tak łatwo iedno iako y drugie doſtać można.

Monety ſą rzeczywiſte, iako to

na-

na przykład czerwone złote, talery tynfy, szostaki maiące swoy kurs, to iest sztuka złota lub śrebra piętnowanego, tyle ile znaczy ważąca y szacowana.

Monety Idealne zmyślone dla łatwości rachunku, niemaią sztuk własnych, ale są ziednoczeniem kilku, kilkunastu, lub kilkudziesiąt, lub więcey razem, albo też pochodzą z podzielenia iedney sztuki na wiele części. Tak w Anglii funt szterling, u nas niegdyś złote, u dawnych talenta.

Aby

Aby zabieżyć złym ſkutkom, ktore w każdym Narodzie z tąd wyniknąć mogą, trzebaby poſtanowić prawo, aby tylko monety rzeczywiſte zażywane były, a zaś zabronione operacye czyniące ie idealnemi. Przyczyny tego ſą nayprzod: iż to co ieſt powſzechną wſzyſtkiego miarą y ſzacunkiem, odmianie podlegać nie powinno. A do tego tyle w ſobie niepewności natura handlu ma, iż przez częſtę odmiany idealności monet, nowey dodawać mu

niepewności rzecz niesprawiedliwa. Operacye odmian idealności y ztąd niebespieczne, iż daią wstręt Cudzoziemcom, ztąd kredyt zagraniczny upada, bez ktorego znaczne handle w cudzym kraiu bydź nie mogą.

Pieniędze powzięte przez kruszec z Ameryki przywiezione do Europy, przesłane od nas do Azyi, wsparły handel Europeyski; iest to nowy towar ktory dostaie się łatwo, a przedaie z zarobkiem. Większa mnogość złota y srebra, ieżli te

krußzce za towar bierzem, użyteczna ieſt, ieżli za znak towarow mniey potrzebna y owſzem ſzkodliwa wielce, mnogość albowiem naturze tych znakow przeciwna ieſt, ich bowiem naywiękſzy przymiot zaſadzony ieſt na rzadkości.